

MINISTRI KÄSKKIRI

Tallinn

17.06.2026 nr 91

Kultuurimälestiseks olemise lõpetamine

Muinsuskaitseseaduse § 20 lõike 1 punktide 1 ja 2 ning lõike 2 alusel:

1. Lõpetan järgmiste kunstimälestiste kultuurimälestiseks olemise:

- 1.1. Maal „Pargivaade majadega“, N. Espe, 1934 (õli, lõuend)
(kultuurimälestiste registri nr 2259; asukoht Harju maakond, Tallinn, Kesklinna linnaosa, Endla tn 3);
- 1.2. Maal „Maastik metsajärvedega“, E. Foerster (õli, lõuend)
(kultuurimälestiste registri nr 2260; asukoht Harju maakond, Tallinn, Kristiine linnaosa, Madara tn 24);
- 1.3. Maal „Vaade Toompeale“, A. Kalbus, 1939 (õli, lõuend) (kultuurimälestiste registri nr 2261; asukoht Harju maakond, Tallinn, Kristiine linnaosa, Madara tn 24);
- 1.4. Maal „Veski talu õu Seljarannal“, R. Nyman, 1919 (õli, lõuend)
(kultuurimälestiste registri nr 2032; asukoht Harju maakond, Tallinn, Kesklinna linnaosa, Endla tn 3);
- 1.5. Maal „Maastik paekaldaga“, K. Winkler, 19. saj. (õli, lõuend)
(kultuurimälestiste registri nr 2033; asukoht Harju maakond, Tallinn, Kristiine linnaosa, Madara tn 24);
- 1.6. Akvarell „Aegviidu järv“, K. Burman (paber, akvarell) (kultuurimälestiste registri nr 2034; asukoht Harju maakond, Tallinn, Kesklinna linnaosa, Endla tn 3);
- 1.7. Skulptuur „Neiu büst“, H. Halliste, 1933 (puit) (kultuurimälestiste registri nr 2035; asukoht Harju maakond, Tallinn, Kristiine linnaosa, Madara tn 24);

1.8. Graafiline leht „F. Nanseni autoportree“, F. Nansen, 1925 (lito, paber) (kultuurimälestiste registri nr 21843; asukoht Tartu maakond, Tartu linn, Ülikooli tn 18);

1.9. Maal „P. S. Pallase portree“, 19. saj. (õli, lõuend) (kultuurimälestiste registri nr 21846; asukoht Tartu maakond, Tartu linn, Ülikooli tn 18);

1.10. Järi, 19. saj. I pool (puit, kunstnahk) (kultuurimälestiste registri nr 21887; asukoht Tartu maakond, Tartu linn, Lossi tn 3);

1.11. Järi, 19. saj. I pool (puit, kunstnahk) (kultuurimälestiste registri nr 21888; asukoht Tartu maakond, Tartu linn, Lossi tn 3);

1.12. Tool, 19. saj. (puit, roopunutis) (kultuurimälestiste registri nr 21921; asukoht Tartu maakond, Tartu linn, Lossi tn 3);

1.13. Pöördtaburet, 19. saj. II pool (puit) (kultuurimälestiste registri nr 21922; asukoht Tartu maakond, Tartu linn, Lossi tn 3).

2. Tunnistan kehtetuks:

2.1. kultuuri- ja haridusministri 19.07.1995 määruse nr 19 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ lisa 2 punktid 774–780;

2.2. kultuuriministri 18.05.1998 määruse nr 14 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punktid 65, 68, 109, 110, 143, 144.

Muinsuskaitseametil kanda andmed kultuurimälestiste registrisse ja teha käskkiri teatavaks menetlusosalistele.

Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib käskkirja peale esitada kaebuse halduskohtusse 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates.

1. Asjaolud

1.1. Maal „Pargivaade majadega“, N. Espe, 1934 (õli, lõuend) (kultuurimälestiste registri nr 2259) tunnistati kunstimälestiseks kultuuri- ja haridusministri 19.07.1995 määruse nr 19 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ lisa 2 punktiga 774 ja kanti kultuurimälestiste registrisse numbriga 2259.

1.1.1. Mälestise Maal „Pargivaade majadega“, N. Espe, 1934 (õli, lõuend) asukoht on Harju maakond, Tallinn, Kesklinna linnaosa, Endla tn 3.

1.1.2. Maal „Pargivaade majadega“, N. Espe, 1934 (õli, lõuend) on 09.02.2015 võetud Rahvusarhiivis arvele arhivaalina (arhivaali nr ERA.5031.1.3).

1.2. Maal „Maastik metsajärvedega“, E. Foerster (õli, lõuend) (kultuurimälestiste registri nr 2260) tunnistati kunstimälestiseks kultuuri- ja haridusministri 19.07.1995 määruse nr 19 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ lisa 2 punktiga 775 ja kanti kultuurimälestiste registrisse numbriga 2260.

1.2.1. Mälestise Maal „Maastik metsajärvedega“, E. Foerster (õli, lõuend) asukoht on Harju maakond, Tallinn, Kristiine linnaosa, Madara tn 24.

- 1.2.2. Maal „Maastik metsajärvedega“, E. Foerster (õli, lõuend) on 09.02.2015 võetud Rahvusarhiivis arvele arhivaalina (arhivaali nr ERA.5031.1.4).
- 1.3. **Maal „Vaade Toompeale“, A. Kalbus, 1939 (õli, lõuend) (kultuurimälestiste registri nr 2261)** tunnistati kunstimälestiseks kultuuri- ja haridusministri 19.07.1995 määruse nr 19 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ lisa 2 punktiga 776 ja kanti kultuurimälestiste registrisse numbriga 2261.
- 1.3.1. Mälestise Maal „Vaade Toompeale“, A. Kalbus, 1939 (õli, lõuend) asukoht on Harju maakond, Tallinn, Kristiine linnaosa, Madara tn 24.
- 1.3.2. Maal „Vaade Toompeale“, A. Kalbus, 1939 (õli, lõuend) on 09.02.2015 võetud Rahvusarhiivis arvele arhivaalina (arhivaali nr ERA.5031.1.6).
- 1.4. **Maal „Veski talu õu Seljarannal“, R. Nyman, 1919 (õli, lõuend) (kultuurimälestiste registri nr 2032)** tunnistati kunstimälestiseks kultuuri- ja haridusministri 19.07.1995 määruse nr 19 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ lisa 2 punktiga 777 ja kanti kultuurimälestiste registrisse numbriga 2032.
- 1.4.1. Mälestise Maal „Veski talu õu Seljarannal“, R. Nyman, 1919 (õli, lõuend) asukoht on Harju maakond, Tallinn, Kesklinna linnaosa, Endla tn 3.
- 1.4.2. Maal „Veski talu õu Seljarannal“, R. Nyman, 1919 (õli, lõuend) on 09.02.2015 võetud Rahvusarhiivis arvele arhivaalina (arhivaali nr ERA.5031.1.8).
- 1.5. **Maal „Maastik paekaldaga“, K. Winkler, 19. saj. (õli, lõuend) (kultuurimälestiste registri nr 2033)** tunnistati kunstimälestiseks kultuuri- ja haridusministri 19.07.1995 määruse nr 19 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ lisa 2 punktiga 778 ja kanti kultuurimälestiste registrisse numbriga 2033.
- 1.5.1. Mälestise Maal „Maastik paekaldaga“, K. Winkler, 19. saj. (õli, lõuend) asukoht on Harju maakond, Tallinn, Kristiine linnaosa, Madara tn 24.
- 1.5.2. Maal „Maastik paekaldaga“, K. Winkler, 19. saj. (õli, lõuend) on 09.02.2015 võetud Rahvusarhiivis arvele arhivaalina (arhivaali nr ERA.5031.1.25).
- 1.6. **Akvarell „Aegviidu järv“, K. Burman (paber, akvarell) (kultuurimälestiste registri nr 2034)** tunnistati kunstimälestiseks kultuuri- ja haridusministri 19.07.1995 määruse nr 19 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ lisa 2 punktiga 779 ja kanti kultuurimälestiste registrisse numbriga 2034.
- 1.6.1. Mälestise Akvarell „Aegviidu järv“, K. Burman (paber, akvarell) asukoht on Harju maakond, Tallinn, Kesklinna linnaosa, Endla tn 3.
- 1.6.2. Akvarell „Aegviidu järv“, K. Burman (paber, akvarell) on 09.02.2015 võetud Rahvusarhiivis arvele arhivaalina (arhivaali nr ERA.5031.1.2).
- 1.7. **Skulptuur „Neiu büst“, H. Halliste, 1933 (puit) (kultuurimälestiste registri nr 2035)** tunnistati kunstimälestiseks kultuuri- ja haridusministri 19.07.1995 määruse nr 19 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ lisa 2 punktiga 780 ja kanti kultuurimälestiste registrisse numbriga 2035.
- 1.7.1. Mälestise Skulptuur „Neiu büst“, H. Halliste, 1933 (puit) asukoht on Harju maakond, Tallinn, Kristiine linnaosa, Madara tn 24.

1.7.2. Skulptuur „Neiu büst“, H. Halliste, 1933 (puit) on 09.02.2015 võetud Rahvusarhiivis arvele arhivaalina (arhivaali nr ERA.5031.1.5).

1.8. Graafiline leht „F. Nanseni autoportree“, F. Nansen, 1925 (lito, paber)

(kultuurimälestiste registri nr 21843) tunnistati kunstimälestiseks kultuuriministri 18.05.1998 määruse nr 14 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punktiga 65 ja kanti kultuurimälestiste registrisse numbriga 21843.

1.8.1. Mälestise Graafiline leht „F. Nanseni autoportree“, F. Nansen, 1925 (lito, paber) asukoht on Tartu maakond, Tartu linn, Ülikooli tn 18.

1.8.2. Graafiline leht „F. Nanseni autoportree“, F. Nansen, 1925 (lito, paber) on 16.12.2024 võetud Tartu Ülikooli kunstimuseumis arvele museaalina (museaali nr KMM GR 7882).

1.9. Maal „P. S. Pallase portree“, 19. saj. (õli, lõuend) (kultuurimälestiste registri nr 21846) tunnistati kunstimälestiseks kultuuriministri 18.05.1998 määruse nr 14 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punktiga 68 ja kanti kultuurimälestiste registrisse numbriga 21846.

1.9.1. Mälestise Maal „P. S. Pallase portree“, 19. saj. (õli, lõuend) asukoht on Tartu maakond, Tartu linn, Ülikooli tn 18.

1.9.2. Maal „P. S. Pallase portree“, 19. saj. (õli, lõuend) on 19.06.2025 võetud Tartu Ülikooli kunstimuseumis arvele museaalina (museaali nr KMM MA 311).

1.10. Järi, 19. saj. I pool (puit, kunstnahk) (kultuurimälestiste registri nr 21887) tunnistati kunstimälestiseks kultuuriministri 18.05.1998 määruse nr 14 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punktiga 109 ja kanti kultuurimälestiste registrisse numbriga 21887.

1.10.1. Mälestise Järi, 19. saj. I pool (puit, kunstnahk) asukoht on Tartu maakond, Tartu linn, Lossi tn 3.

1.10.2. Järi, 19. saj. I pool (puit, kunstnahk) on 18.12.2025 võetud Tartu Ülikooli muuseumis arvele museaalina (museaali nr ÜAM_1956:1 Aj).

1.11. Järi, 19. saj. I pool (puit, kunstnahk) (kultuurimälestiste registri nr 21888) tunnistati kunstimälestiseks kultuuriministri 18.05.1998 määruse nr 14 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punktiga 110 ja kanti kultuurimälestiste registrisse numbriga 21888.

1.11.1. Mälestise Järi, 19. saj. I pool (puit, kunstnahk) asukoht on Tartu maakond, Tartu linn, Lossi tn 3.

1.11.2. Järi, 19. saj. I pool (puit, kunstnahk) on 18.12.2025 võetud Tartu Ülikooli muuseumis arvele museaalina (museaali nr ÜAM_1956:2 Aj).

1.12. Tool, 19. saj. (puit, roopunutis) (kultuurimälestiste registri nr 21921) tunnistati kunstimälestiseks kultuuriministri 18.05.1998 määruse nr 14 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punktiga 143 ja kanti kultuurimälestiste registrisse numbriga 21921.

1.12.1. Mälestise Tool, 19. saj. (puit, roopunutis) asukoht on Tartu maakond, Tartu linn, Lossi tn 3.

1.12.2. Tool, 19. saj. (puit, roopunutis) on 18.12.2025 võetud Tartu Ülikooli muuseumis arvele museaalina (museaali nr ÜAM_1956:3 Aj).

1.13. **Pöördtaburet, 19. saj. II pool (puit) (kultuurimälestiste registri nr 21922)** tunnistati kunstimälestiseks kultuuriministri 18.05.1998 määruse nr 14 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punktiga 144 ja kanti kultuurimälestiste registrisse numbriga 21922.

1.13.1. Mälestise Pöördtaburet, 19. saj. II pool (puit) asukoht on Tartu maakond, Tartu linn, Lossi tn 3.

1.13.2. Pöördtaburet, 19. saj. II pool (puit) on 18.12.2025 võetud Tartu Ülikooli muuseumis arvele museaalina (museaali nr ÜAM_1956:4 Aj).

1.14. Muinsuskaitseamet otsustas Rahvusarhiivi poolt 14.10.2025 tehtud ettepaneku alusel alitada 7 kunstimälestise (kultuurimälestiste registri nr-d 2259, 2260, 2261, 2032, 2033, 2034, 2035) kultuurimälestiseks olemise lõpetamise menetluse, sest mälestised on võetud 09.02.2015 Rahvusarhiivi poolt arhivaalidena arvele.

1.15. Muinsuskaitseamet otsustas Tartu Ülikooli kunstimuuseumi ja Tartu Ülikooli muuseumi poolt 13.12.2024 ning 17.12.2025 tehtud ettepanekute alusel alitada 6 kunstimälestise kultuurimälestiseks olemise lõpetamise menetluse, sest mälestised on võetud 16.12.2024 ja 19.06.2025 Tartu Ülikooli kunstimuuseumi ja 18.12.2025 Tartu Ülikooli muuseumi poolt museaalidena arvele.

2. Kultuurimälestiseks olemise lõpetamise põhjendus

2.1. 7 mälestist (kultuurimälestiste registri nr-d 2259, 2260, 2261, 2032, 2033, 2034, 2035) on võetud Rahvusarhiivis arvele arhivaalidena. Rahvusarhiiv tegi Muinsuskaitseametile ettepaneku alitada mälestiseks olemise lõpetamise menetluse käesolevas punktis välja toodud mälestiste kohta.

2.2. Mälestiseks olemise võib lõpetada, kui mälestis on arhivaal arhiiviseaduse tähenduses (muinsuskaitseaduse § 20 lõige 1 punkt 2).

2.3. 2 mälestist (kultuurimälestiste registri nr-d 21843, 21846) on võetud Tartu Ülikooli kunstimuuseumis arvele museaalidena ja 4 mälestist (kultuurimälestiste registri nr-d 21887, 21888, 21921, 21922) on võetud Tartu Ülikooli muuseumis arvele museaalidena. Tartu Ülikooli kunstimuuseum ja Tartu Ülikooli muuseum tegid Muinsuskaitseametile ettepaneku alitada mälestiseks olemise lõpetamise menetluse käesolevas punktis välja toodud mälestiste kohta.

2.4. Mälestiseks olemise võib lõpetada, kui mälestis on museaal muuseumiseaduse tähenduses (muinsuskaitseaduse § 20 lõige 1 punkt 1).

2.5. Mälestiste, mis on arhivaalidena arvele võetud arhiivis, ja mälestiste, mis on museaalidena arvele võetud avalik-õigusliku isiku muuseumis, säilimine ning kaitse on tagatud

arhiiviseaduse ja muuseumiseaduse alusel. Sellest lähtuvalt puudub vajadus rakendada asja suhtes riiklikku kaitset muinsuskaitseaduse tähenduses. Kuivõrd mälestiste säilimine ja kaitse on tagatud arhiiviseaduse ja muuseumiseaduse alusel ning kaitse mitme seaduse alusel ei ole vajalik, on õigusselguse huvides otstarbekas kultuurimälestiseks olemine lõpetada. Riikliku kaitse lõpetamise tulemusel tegevused museaalide ja arhivaalidega sisuliselt ei muutu ja Rahvusarhiivi ning Tartu Ülikooli muuseumi töökoormus seeläbi ei suurene. Käskkirjas nimetatud kunstimälestised kui kultuuriväärtusega asjad on riikliku kaitse all edaspidi arhivaalidena ja museaalidena.

2.6. 2025. aasta oktoobrist 2026. aasta märtsini töötas Muinsuskaitseamet ettepanekute alusel läbi 13 kultuurimälestise andmed nii kultuurimälestiste registrist kui ka Rahvusarhiivilt ja Tartu Ülikooli kunstimuuseumilt ning Tartu Ülikooli muuseumilt kogutud informatsiooni mitmekordse kaitse asjaolude kohta. Kontrolliti üle Rahvusarhiivi korrastusakt ja Tartu Ülikooli kunstimuuseumisse ja Tartu Ülikooli muuseumisse vastuvõtmise aktid ning täpsustati arhivaalide ja museaalide numbrid.

2.7. Muinsuskaitseamet algatas eelnõu 13 kunstimälestise mälestiseks olemise lõpetamise kohta ning edastas selle 01.04.2026 tutvumiseks mälestiste omanikele ja kohalikele omavalitsustele. Arvamuste ja ettepanekute esitamise tähtaeg oli 14 päeva ehk kuni 15.04.2026.

2.8. Eelnõule esitati kolm arvamust:

2.8.1. Rahvusarhiiv nõustus 02.04.2026 saadetud e-kirjas 7 kunstimälestise (kultuurimälestiste registri nr-d 2259, 2260, 2261, 2032, 2033, 2034, 2035) mälestiseks olemise lõpetamisega.

2.8.2. Tallinna Linnavalitsus nõustus 07.04.2026 saadetud e-kirjas 7 kunstimälestise (kultuurimälestiste registri nr-d 2259, 2260, 2261, 2032, 2033, 2034, 2035) mälestiseks olemise lõpetamisega.

2.8.3. Tartu Linnavalitsus nõustus 02.04.2026 saadetud e-kirjas 6 kunstimälestise (kultuurimälestiste registri nr-d 21843, 21846, 21887, 21888, 21921, 21922) mälestiseks olemise lõpetamisega.

2.8.4. Teised menetlusosalised õigusakti eelnõule arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

2.9. Muinsuskaitse Nõukogu tutvus eelnõuga 19.05.2026 toimunud koosolekul ja otsustas ettepanekut toetada.

(allkirjastatud digitaalselt)

Heidy Purga